

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

5. De pensionibus Ecclesiasticis, quid nomine pensionis intelligatur, & quid ea proprie sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

Primo queritur, Quid sit pensio? Est certa portio ex alieno beneficio Ecclesiastico iusta de causa ad tempus detracta & separata. Sic Cardinalis, Ancharanus & Imol. Clem. 1. de suppl. neglig. pralato. Dicitur, (certa portio) quia est pars quedam de beneficii redditibus detracta, & res per se à beneficii iure & titulo separata, sicut ususfructus à proprietate seu iunctus per se distinguitur, (Iusta de causa) quia cum iure communi cautum sit, ut beneficia sine diminutione conferantur, sine causa fructus beneficii minui non possunt. Pensio item, est veluti seruitus quedam imposta beneficio, & onus quoddam, quod beneficiarius sustinere cogitur: ideo sine causa constitui non potest. (Ad tempus) quia pensio in hoc à beneficio distinguitur, quod beneficium est perpetuum, non enim beneficiarii morte finitur, sed vacat, hoc est, possessore vacuum relinquatur, & propterea impetratur, & alteri confertur: at pensio obitu pensionarii definit, sicut ususfructus morte usufructuarii, §. Finitur, Infit. de Usufructu: & cum pensio finiat, ac definit, nunquam dicitur vacare: nec tanquam possessore vacans, impetratur, vel conceditur: sed noua imponitur beneficio, & denuo in aliquem confertur.

Prædictam definitionem pensionis Nauarrus improbat, tom. 1. consil. de preben. consil. 5. n. 6. eo quod ea conuenit multis aliis, videlicet stipendiis, quæ soluuntur ex communibus Ecclesiæ bonis, aut ex fructibus beneficiorum laicis aliquo munere & officio in Ecclesia fungentibus, ut Cantoribus, Aduocato, Procuratori, Oeconomio, Medico, Chirurgo, & aliis huiusmodi. Deinde, quia ex ea definitione colligitur, pensionem, rem esse profanam, non spiritualement. Postremo, quia pensio est ius rem spiritualement consequens: nam soli datur Clerico. Sed non est, cur definitionem communi consensu receptam reprobemus, alioqui enim communiores opiniones subinde suo loco mouerentur. Satis est, eas mitius interpretari in bonum sensum acceptas. Definitione igitur prædicta pensio latius sumpta describitur, siue detur, ut laboris merces & stipendium operæ qualiscunque, siue in subsidium vitæ ob literaturam alicuius, nobilitatem, & morum honestatem; siue loco beneficii, quod quis dimiserit, vel permutauerit, vel quo cessarit ad litem finendam. Nec probabilitate caret (ut à Nauarro dissentiam) pensionem aliquando rem esse profanam, ut dicam inferius: & portio sumitur hic, ut est res iuris, non facti: sicut hæreditas, ususfructus, sunt res iuris. Pensio igitur est portio, hoc est, ius quoddam per se distinctum & separatum à beneficio.

Secundo queritur, Quot, & quibus modis pensio concedi soleat? His duobus modis: aut enim conceditur lucræ & commodi causa, aut oneris. Lucræ quidem, ut cum ex beneficio alicuius pensio alteri referatur in utilitatem eius, ut habeat vnde honeste viuat, ac sustentetur: ac propterea tunc pensio datur in subsidium vitæ & alimentum. Et quod alimentorum causa pia esse censetur: dicitur quoque talis pensio pia. Oneris vero causa pensio conceditur, quia datur alicui, ut lite & controuersia cedat, vel quia beneficium alterius causa dimittit, vel cum altero tenuiore permutat, & ne magnum ob beneficium ab se dimissum, patiarum detrimentum. Porro solent pensiones conferri liberæ & immunes ab omni onere: vnde in literis Pontificiis, quibus istiusmodi pensio conceditur, clausula solet apponi: *Ne N. ex resignatione, seu cessione huiusmodi nimum dispendium patiarum: de alicuius subventionis auxilio prouidentes, pensionem annuam ab omni decima Papali, charitatis subsidio, ordinario, & extraordinario, & quocunque alio onere, quauis etiam Apostolica auctoritate, & ex quacunque quamuis urgentissima, & hic necessario exprimenda causa, etiam pro fabrica basilicæ Principis Apostolorum de urbe: Cruciatæ sanctæ, & tam offensiuæ, quam defensiuæ expeditione contra Turcas, & alios infideles sanctæ Catholice fidei hostes: & ad Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum quorumcumque instantiam, Canonice, & de facto, nunc & pro tempore impostis, & imponendis, etiam in impositionibus huiusmodi pro tempore caueatur ex-*

Azur. Instit. Moral. Pars II.

preste, quod pensionarii pro rata pensionem suarum quantumvis exemptarum contribuere teneantur: ac etiam belli, pestis, grandinis: incendii, siccitatis, tempestatis, inundationis, depradationis, & cuiuscumque alterius amissionis fructuum, & ab omni incursu militum, & quibusuis aliis inexcogitabilibus, & insolitis casibus &uentibus pro tempore contingentibus, liberam, immunitatem, & exemptam centum ducatorum super prædicta Ecclesiæ fructibus, redditibus, proventibus, & reliqua. Item beneficiario ob causam aliquam beneficio priuato solet pensio dari, ut habeat vnde sustentetur.

Tertio queritur, Quotplex sit pensio? Gigas quæst. 4. pensiones licitas, & 5. pensiones illicitas recenset. Verum satis est nosse, licite pensionem aliquando concedi his qui beneficium simpliciter deponunt, vel alterius gratia dimittunt, vel cum altero commutant, vel ab eo ob causam aliquam remouentur, ad litem aliquam & controuersiam de beneficio dirimendam: vel denique eo quod aliquis sit de Ecclesia, vel de republica Christiana bene meritus.

Quarto queritur, An pensio, beneficii Ecclesiastici appellacione contigeatur? Hanc quæstionem tertio libro dissoluimus, cap. 5. quæst. 1. Communis est omnium sententia Doctorum, minime contineri: quoniam est quoddam ius per se distinctum à beneficio, ut ususfructus à proprietate, licet alioqui pensio multa habeat cum beneficio communia: non enim ea concedi solet laico, nisi certi iuris ac regule militi: & cum adolescenti, vel iuueni literis student, datur, clausula apponitur (Modo sit Clericorum tonsura iniuriatus) nec confertur, nisi auctoritate Romani Pontificis: nec transfertur, nec extinguatur, siue redimitur sine eiusdem consensu: nec eam potest pensionarius exigere ante literas Pontificis expeditas & obtentast. Cum etiam impetratur pensio, soluitur Annata, ut de his omnibus dicam inferius. Denique pensio licet beneficium non sit: quia tamen ex beneficii fructibus percipitur, ideo de ea vel Constitutiones Pontificiæ, vel receptæ curiæ Romanæ consuetudines multa introduxerunt: quæ si non seruantur, vel Simoniacæ labe contrahitur, vel pensionis impetratio & adeptio nequaquam subsistit.

Quinto queritur, Quid proprie intelligatur pensionis nomine? Respondeo, pensionem aliquando beneficii rationem habere: & tunc beneficium est, non pensio: ut, quando certa portio fructuum ex pingui beneficio detractitur, ut deinceps fiat perpetuum beneficium. Cardinalis in Clem. 1. de suppl. neglig. pralato. & Panorm. in cap. Conquerente. de Cler. non resid. & de hac pensione in præsentis loco non est sermo. Altera pensio est, quæ tribui solet alteri ob temporale ministerium quod præstat Clericis siue Ecclesiis: ut cum certa pensio ex bonis Ecclesiæ assignatur alteri, ut curam habeat pulsandi æra campana, aperiedi fores templi, docendi pueros Grammaticam, vel cantum Ecclesiasticum, vel obeundi munus & officium Aduocati, vel Procuratoris: hoc quoque genus pensionis, præsentis instituti non est. Alia pensio conceditur loco beneficii, ut colligitur ex cap. Quamuis. de preben. 6. & hæc datur alicui, ob beneficium ab eo simpliciter, vel alterius causa dimissum, vel cum altero beneficio tenuiore permutatum, vel ob litem & controuersiam renuntiatam, vel omisiam: & hæc pensio ad præsentem pertinet tractationem. Alia ita pensio referatur alicui tanquam Clerico, vnde viuat. Et hæc conferri solet quatuor ex causis potissimum, ut ait Paulus Roman. tract. de pensio. q. 1. n. 12. quæ sunt, literaturæ alicuius, qui doctrina valet & præstat: Hospitalitatis, qua Clerici peregrini, aduenæ & ceteri sustentantur. Præmium, quia videlicet quis est de Ecclesia bene meritus: Amor, ut cum Papa alicui pensionem tribuit, quod cum amore & beneuolentia, ac fauore prosequatur. Denique vsu est receptum, ut pensiones referentur quibusdam ob vitæ & morum honestatem, & alijs præclaras animi dotes: Et de hoc etiam pensionis genere in præsentis loco tractamus. Item pensio etiam in fundacione Ecclesiæ solet imponi: veluti cum patronus petit, ut Ecclesia à se fundata, & dotata soluat certam pensionem alteri Ecclesiæ. cap. Quanto,

Ccc 2

de cen-

de censibus, aut sibi, cap. Præterea 2. de iure patron. Imo potest etiam in fundatione, & dotatione Ecclesie conditionem apponere: sed non citra Episcopi consensum, ut fructus Ecclesie, quando eam vacare contingit, sibi reddantur, *Glos. in cap. Generali, in verbo, Fundatione, de elect. num. 6.* Nec huiusmodi pensio ad rem nostram est. Nos ergo in præfenti non de omnibus huiusmodi pensionum generibus tractare institimus, verum deis tantum, quæ loco beneficii vel in subsidium vitæ beneficiariis referuntur.

Sexto quaeritur, An pensio sit ius aliquod rei spirituali annexum, An vero temporale & profanum? Communis est omnium iuris Canonici interpretum sententia, pensionem non esse ius aliquod spirituale, aut rei spirituali annexum, sed commodum quoddam temporale, seu ius quoddam profanum per se à beneficio distinctum, & separatum: eo quod beneficium Ecclesiasticum non sit, nec conferatur iure & ratione ministerii spiritualis, sed in vitæ subsidium. Quin & nonnulli etiam non dubitant dicere, pensionem non esse rem iuris, sed facti, quia videlicet aliud non sit, nisi certa quædam portio ex fructibus beneficii quotannis percipi consueta. Et certe pensionem rem esse profanam, sæpius in Rota iudicatum fuisse testatur *Gamb. lib. citato de offic. & potest. legat. q. 7. num. 2. q. 16. num. 1. q. 99. num. 7.* ubi allegat *Bald. Felin.* & alios id ipsum sentientes. At enim pensionem non esse rem siue ius profanum, sæpe hoc nostro tempore responsum esse in Rota, tradit *Flamin. de sign. beneficio, lib. 6. q. 4. nu. 54.* item esse ius spirituale rei annexam, ut consequens, ait *Navar. in Manual. cap. 23. num. 111. & Rom. 1. consil. de præb. consil. 52.* Non esse rem profanam, sentit etiam *Gamb. lib. citato, nu. 54.* Profecto negari non potest, quin pensio sit ius, non facti res, sicut usus fructus & hereditas iuris. Nec dubitare possumus, quin pensionarius ius habeat annuam pensionem exigendi & percipiendi: sunt quoque pensioni multa sibi cum alio quouis iure rei spirituali annexo communia, quoniam abique superioris Ecclesiastici consensu & auctoritate non datur, neque redimitur, neque transferitur, nec nisi Clericis tribuitur, & per matrimonium contractum extinguitur: & in ea Simonie crimen aliquando committitur, ac ita quibusdam videtur esse ius spirituale annexum, ut consequens: nam non nisi Clericis dari solet & debet. Ego tamen, ut valde probabiliter iudico, pensionem, ius simpliciter esse non sacrum, hoc est, non conuenire Clerico, cui datur ob officium & ministerium sacrum, quoniam datur ut alimentum & in subsidium vitæ, nõ ratione alicuius spiritualis ministerii: quia tamen est portio quædam ex beneficii fructibus detracta, ideo volunt Pontifices, & usus ac consuetudo recepit, ut non detur nisi Clericis nec absque Romani Pontificis auctoritate conferatur, redimatur, aut transferatur, & ut per matrimonium contractum extingatur, & ut ex ea soluantur Annate: denique ut habeat multa cum beneficio communia: & propterea si quis contenderit, pensionem quæ datur alicui, quia Clericus est, esse ius rei spirituali annexum, ut consequens, valde probabiliter loquitur: imo nunc hæc sententia videtur communi consensu recepta, & meo iudicio est vera.

Septimo quaeritur, Quibusnam ex causis soleat pensio conferri? *Rebuffus in praxi beneficiorum parte 1. titul. de reservationibus, num. 22.* ait, in Francia tribus tantum ex causis pensionem tribui. Primo ad litem de beneficio dirimendam, cap. *Nisi, de præbend.* Secundo ne resignans nimio detrimento aficiatur, cap. *Super hoc, de renuntiat.* quod in permutatione secus habet, quoniam qui beneficium permutat, recipit alterum. Tertio in permutatione, qua quis suum beneficium cum altero minus pingui commutat, cap. *Ad questiones, de verum permut.* Porro non admittuntur in Francia nisi pensiones iure communi approba-

ta, quales sunt tres prædictæ pensionum species. In Hispania vero, & in Italia admittuntur etiam ex, quas non ius commune, sed curiæ Romanæ usus induxit & approbavit: quales ex pensiones sunt, quas dixi supra referari solitas alicui ob literaturam, hospitalitatem, præmium, amorem, vitæ & morum honestatem, & alia merita & obsequia laudabiliter in Ecclesie bonum exhibita.

Octavo quaeritur, An Romanus Pontifex possit pensionem imponere in fructibus beneficiorum sine vlla iusta causa? *Gigas q. 6. de pensionib. nu. 6. 7. & 17.* affirmat posse, idque probat auctoritate *Decii in consil. 439. vol. 3. Felin. cap. Ad auctoritatem de rescript.* Ludouici Romani in consil. 369. quod incipit: *Circa primum proposita consultationis: Caecilius in tractatu de pensionib. q. 5.* Ratio eorum est, quia Rom. Pontif. vel est dominus beneficiorum, vel saltem plenissimum habet eorum administrationem, *Clem. 1. ut lite pendente, ad finem, c. 6. Licet, de præben. in 6.* Cæterum, aliud est quaerere, An Pontifex pensionem alicui referret sine vlla iusta causa: aliud vero est, An pensio citra iustam causam alicui referuata valeat, ut pensionarius tunc conscientia eam possit exigere & percipere. Si primum quaeratur, illud absque peccato fieri nequit; quia, ut minimum, quod sine iusta causa sit, imprudenter & leniter, ac temere fit. Deinde redditus Ecclesie in pios usus erogari & infumi debent, ergo in eum, qui bonis abundat, sine vlla rationabili causa conferri iure non potest: nisi forte bona Ecclesie non dispensare potius, quam dissipare Pontifex veller. Si vero secundum quaeratur, arbitror pensionem referuatum valere, quia eam sine causa dando, Pontifex contra ius diuinum vel naturale non facit, sed contra Canones & iura, quæ nimirum veniunt, beneficia eam diminutione conferri, Sed quod Papa contra Canones & iura dumtaxat sine causa concedit, valeat: cum eiusmodi iura remittere & relaxare queat: quamvis male sine causa relaxando, faciat. *Gigas q. 6. de pen. num. 13.* Quid si Pontifex pensionem concesserit falsa ex causa? ita videlicet: Titius petit ut sibi pensio referuaretur, & fingit amentitur, pauperem se & inopem esse, vel Clericum, vel bene meritum: & has ob causas, quod petit ille, Papa concedit, alioquin non concessurus. Tunc dico, pensionem minime valere, quoniam data est ob causam, quæ non subsistit: & quia clarum est aliquid, quod si narratum & expectatum fuisset, Pontifex minime concessisset: ac propterea impetratio subreptitia censetur. Dices, pensionem inter beneficia non haberi, quorum impetrationes subreptitiæ nullius sunt momenti. Verum est; sed pensio tamen licet beneficium Ecclesiasticum non sit, est tamen privilegium Papæ auctoritate concessum: & ideo cum falsa ex causa impetratur, subreptitia quoque impetratio censetur: ac ideo nullius roboris atque firmitatis, *Gigas de pension. q. 22.*

CAP. VI.

Quibus sit pensiones in fructibus beneficiorum imponere.

Exploratum, ac certum est, Romanum Pontificem posse in beneficiis pensiones imponere.

Primo quaeritur, An id quoque potestatis & iuris habeant Episcopi, & alii locorum Ordinarii, ut Archiepiscopi, Primates, vel Patriarchæ? *Gigas de pensionib. quasi. 6.* concedere videtur id etiam potestatis Episcopo, ut si pensionem tribuat alicui de Ecclesia bene merito; & profert etiam *Felinus*, & *Antonius Butrius*. Hac item ratione probat *Gigas* sententiam suam: quia si Episcopus, inquit, in sua diocesi vnam Ecclesiam cum altera Ecclesia coniungere potest. *Clem. Si vna, de reb. Eccl. non alienan. c. 1. Præcipimus, & Sicut dicit, 16. quasi. 1.* quidni poterit alicui pensionem referuare? *Petrus* item *Ancharanus consil. 279.* videtur etiam Episcopo concedere, ut scilicet Clerico suum beneficium dimittere possit in fructibus illius

pensio-